

VÕISTLUSMÄÄRUSED - SPORTLASE SÕBRAD VÕI VAENLASED?

Vajalikku lugemist bussi ja lennukisse

Teoreetiliselt peaksid võistlusmäärused kehtima ja rakenduma kõigil võistlustel täpselt ühtmoodi. Paraku see nii ei ole. Võistlejatele lubatud ja keelatud tegevusi, abistamist, kogunemiskoha protseduure käsitlevaid ja paljusid teisi määrusi tõlgendatakse väga erinevalt. Paraku tuleb sportlastel võistluste läbiviijate poolt kehtestatud korrale alluda isegi siis, kui käsud täiesti rumalad tunduvad. See, et kodus või mõnel muul suurvõistlusel üht või teist asja lubati või teistmoodi tehti, pole argumentiks.

Lähtuda tuleb põhimõttest: kui võistelda tahan, pean korraldajate poolt kehtestatud nõudeid täpselt ja vastu vaidlemata täitma. Õnneks on suurem ja olulisem, sealhulgas võistlejate õigusi käsitlev, osa võistlusmäärustest siiski konkreetne ja üheselt mõistetav. Millegipärast on aga koduste võistluste põhjal jäänud mulje, et sportlased oma õigusi sageli üldse ei tea või ei oska neid kasutada. Järgnevalt mõned selgitused ja näpunäited, millest suurvõistluste karussellil ehk pisut abi võiks olla.

Kogunemiskoht (*Call Room*)

Kogunemiskohta ei tohi hilineda. Võistlusjuhendis on kirjas, millal registreerimine kogunemiskohas algab (*first calling*) ja millal kogunemiskohta sissepääs suletakse (*last calling*). Peale kogunemiskohta sisenemist ei pääse võistlejad sealt enne võistluspaika viimist välja. Kogunemiskohta hilinejaid võistleva ei lubata. Kogunemiskohas tuleb ette näidata akrediteerimiskaart ja korralikult kinnitatud võistlejanumbrid. Üle vaadatakse nii pikk, kui lühike võistlus- ja soojendusriietus, mis peavad täpselt vastama meie võistkonna poolt korraldajatele esitatud näidistele.

Üle mõõdetakse naelikute naelte pikkus ja läbimõõt ning kaugus- ja kõrgushüppenaelikute talla paksus.

Kontrollitakse ka spordikottide sisu. Keelatud esemed, milleks on kõikvõimalikud audio-video seadmed, muusikamängimise- ja sidevahendid ning kõrvaklapid võetakse ajutiselt hoiule.

Ära võidakse võtta ka võistkonna poolt esitatud näidistele mittevastavad riietusesemed, naelikute tagavaranaelad ja sellel võistlusel keelatud reklaamidega käte- ja saunarätikud ning isegi sokid.

Tuleb hoolega jälgida, et hoiulevõetud esemed pandaks spetsiaalsesse kilekotti või ümbrikku ja see kindlalt suletaks ning teie ja teie võistkonna nimega varustataks. Hoiule võetud asjad saab võistkonna esindaja hiljem kätte võistlusteabekeskusest. Kogunemiskohas võidakse nõuda mütsidel ja/või spordikottidel oleva reklaami kinniteipimist.

Võistluspaika lubatakse kaasa võtta stoppereid, sammu- ja pulsimõõtjaid, medikamente ja joogivett.

Mitmevõistlus

Mida kõrgema taseme võistlus, seda keerulisemaks mitmevõistlejate elu tehakse. Mitmevõistlejate võistluspäev võib alata ainult kogunemiskohas käimisega enne esimest ala ja jätkuda hilisema vaba liikumisega staadionil või hallis. Suurvõistlustel aga suletakse mitmevõistlejad alade vaheliseks ajaks nn puhkealale, kust välja pääseb ainult mitmevõistluse peakohtuniku loal ja kohtuniku saatel ning kuhu

pääsevad vaid iga võistleja treenerid eriloo alusel.

Võib juhtuda, et pikema lõunapausi ajaks antakse võistlejad vabaks. Siis tuleb hoolikalt välja selgitada millal ja mismoodi uuesti võistleva pääseb ja kui kaua vastavad protseduurid aega võtavad.

Võistlejanumbrid

Välja antakse 1 kuni 4 võistlejanumbrit. Ühe numbril puhul kantakse seda rinnal, kahe puhul rinnal ja seljal, kolme numbril puhul kinnitatakse kolmas soojendusdressi seljale ja nelja numbril puhul neljas spordikotile. Igal juhul peavad number (või numbrid) jooksu- ja võistluskatse ajal olema kinnitatud riietusele, milles parasjagu võisteldakse. Kõrgus ja teivashüppajad võivad omal valikul loobuda numbril kandmisest kas seljal või rinnal.

Numbril ei tohi kokku voltida ega väiksemaks lõigata. Numbril trükivaba pinda tohib perforerida. Numbril(te)ta ei lubata katsele ega startil, kuid numbril osaline või täielik lahtitulemine katse või jooksu ajal pole karistatav.

Võistluspaik

Sportlane loetakse võistluspaigas olevaks alates kogunemiskohast väljaviimisest kuni võistluspaigast äraviimiseni peale ala lõppu. Võistluste ajal ja ka peale selle lõppu ei tohi võistleja kohtuniku loata ja saatjata võistluspaigast lahkuda.

Ka finaali mitte pääsenud ning kõrgus- ja teivashüppes välja langenud sportlased ei tohi lahkuda omapäi, vaid viiakse ära kohtunike saatel. Võistluste ajal võistluspaigast lahkumiseks tuleb igal juhul küsida ja saada vanemkohtuniku luba.

Erandina tohib võistleja luba küsimata käia juttu ajamas oma spetsiaalselt treeneritele eraldatud alas viibiva juhendajaga.

Teivashüppajad ei tohi treeneriga vestleva minnes teibaid kaasa võtta.

Treenerid peavad püsima neile spetsiaalselt eraldatud alal.

Võistluspaigast loata lahkumise või temaga seotud isiku võistluspaika tuleku eest karistatakse sportlast hoiatusega (kollane kaart).

Treenerite alas või mujal, selleks lubatud kohas viibivad isikud võivad sportlase võistluskatseid filmida ja võistlejatel on lubatud ülesvõetud treenerite juures vaatamas käia. Video tegemiseks võistluspaika minna või sinna videovaatamisseadet kaasa võtta ei tohi.

Ka kohtuniku loal võistluspaigast lahkunud sportlane peab oma katse ajaks sinna tagasi jõudma.

Sooritusjärjekorda võidakse muuta ainult siis, kui sportlane võistleb üheaegselt mitmel alal.

Teatud juhtudel, nt pikkade jookside ajaks, kui kogu ring ühtlaselt jooksjaid täis on, võib ala peakohtunik võistlejatel üle jooksuraja treenerite juures käimise ära keelata. Sellisel juhul loetakse juba jooksurajale astumine võistluspaigast omavoliliselt lahkumiseks ja selle eest võidakse vastavalt karistada. Treeneritega võib sellisel juhul suhelda ainult üle jooksuraja hõigeldes või viipekeeles, videoid paraku näha ei saa.

Keelatud tegevused võistluspaigas

Igasuguste harjutuste tegemine võistlusvahendiga ja teibaga on rangelt keelatud. Keelatud on ka heite-viske-tõukeliigutuse imiteerimine, eriti, kui selleks kasutatakse nt sõlmekeeratud käterätikut. Kuigi võistlusvahendita imiteerimisse suhtuvad

kohtunikud tavaliselt üsna ükskõikselt, on neil õigus seda keelata ja keelust üleastujaid karistada. Sel teemal kohtunikega vaidlusse astuda on rumalus.

Peale proovikatsete lõppu ei tohi hüppealadel ja odaviskes katsetada hoojooksu nii hoovõturajal kui selle kõrval.

Ütlema tagi on selge, et asju, mida võistlejal võistluspaigas kaasas olla ei tohi, seal kasutada ei või. Põhjendus, et neid kogunemiskohas ära ei võetud, ei kõlba.

Jooksjatel tasub meeles pidada, et stardipakkude proovimist, tõketele pealejooksmist ja kurvikiirendusi võistlusmäärustega ette nähtud pole. Kui seda lubatakse, on tegemist kohtunike vastutulelikkusega, võistlejail pole alust midagi ekstra nõudma hakata.

Keelatud abistamine

Võistluspaigas tohib arstiabi saada ainult võistluste ametlikelt meedikutelt. Seda ei tohi osutada ükski teine isik, sh kaasvõistlejad. Arstiabi hulka kuulub ka massaaž ja teipimine.

Keelatud abistamine on ka kaasvõistlejale sammu ja tuule suuna ning kiiruse näitamine.

Jooksudes pole lubatud „vedamine“ nii raja kõrval (ka rajapiirde taga) olevate isikute kui ka ringiga sisse saanud või saama hakkavate kaasvõistlejate poolt.

Jooke ja toitu tohib võtta ainult ametlikest joogipunktidest, kus seda võivad, seejuures jooksjaga kaasa liikumata, kätte ulatada joogipunkti akrediteeritud võistkonna esindajad ja kohtunikud. Väljaspool joogipunkte olevatelt isikutelt ja kaasvõistlejate käest jooki ja toitu vastu võtta ei tohi. Karistatav on juba joogi või toidu vastu võtmine, mitte selle tarvitamine. Staadionivõistlustel tohib joogi- ja karastusvett võtta ainult ametlikust joogipunktist, juhul, kui korraldajad selle organiseerimist vajalikuks on pidanud.

Arstiabi ja meditsiinilised abivahendid

Lubatud on kasutada igasuguseid võid ja liigesekaitsmeid.

Siduda või teipida võib eraldi kõiki sõrmi. Kahte või rohkemat sõrme kokku siduda-teipida või sõrmesidet randmesidemega ühendada ei tohi. Ebaselge on põidla-aasaga randmesidemete ja näppudelt üle käeselja randmeni ulatuvate teipide lubamine või mittelubamine. Arusaamatuste vältimiseks oleks mõistlik säärast sidet või teipi enne võistluse algust ala peakohtunikule (kannab randmesidet kirjaga *Referee*) näidata. Paraku tuleb tema otsusele siis ka alluda. Põhimõtteliselt on sääraсте küsimustega võimalik juba varakult ka võistluste meditsiinidelegaadi (selle puudumisel tehnilise delegaadi) poole pöörduda. Viimaste positiivse otsuse korral oleks hea selle kohta ka kirjalik kinnitus saada.

Nagu eelpool juba kirjas, tohivad võistluspaigas arstiabi anda ainult võistluste ametlikud meedikud. Võistkonna arsti või füsioterapeudi juurde saab minna ainult kohtunike loal ja saatel. Arstiabi saamise tõttu võistlejate sooritusjärjekorda ei muudeta.

Võistlemine üheaegselt mitmel alal

Korraga mitmel alal võistlemine on ainus põhjus, mis annab aluse võistleja sooritusjärjekorda ühe katsevooru piires muuta. See ei kehti võistlusala viimase katse kohta. Näiteks võib võistleja paluda paigutada end kaugushüppe esimeses

katsevoorus esimeseks ja teises voorus viimaseks, et vahepeal osaleda 100 m jooksus.

Suhtlemine kohtunikega

Kõige tähtsamaks tegelaseks igal on ala peakohtunik (*Referee*), kes peaks igal juhul korralikult inglise keelt rääkima. Temast järgmine on lippudega vanemkohtunik, kelle keeleoskus võib olla ka üsna kehvakene. Võistlusala sekretäride inglise keel võib Välis-Euroopa mitteinglisekeelsetes maades olla olematu.

Seetõttu tuleb väga hoolikalt jälgida, et kõik teie soovid (algkõrgused, tellingute asend, katsete vahelejätmine jne) protokollis õigesti kirja saaksid. Kui sekretärid teie soovist aru ei saa, pöörduge julgelt ala peakohtuniku poole. Tagantjärele arusaamatusi klaarida võib olla üsna keeruline, kui mitte võimatu.

Eriti tähelepanelik peab olema olukorras, kus kõrgus- või teivashüppes hakatakse esikoha selgitamiseks lisavõistlust pidama. Kuna võistlejatel on õigus ühiselt lisavõistlusest loobuda ja esikohta jagama jääda, peab veenduma, et loobumisavaldus tõesti ühisena vormistatakse. Eriti siis, kui konkurent on korraldava maa esindaja, võib juhtuda, et ühine loobumine kvalifitseerub hiljem ainult teie loobumiseks, mis automaatselt tähendab konkurendi võitu.

Mida teha, kui kohtunikud eksivad?

Kohtunikud võivad eksida tulemuste mõõtmisel, enamasti küll nende protokollimisel, jooksjate paremusjärjetuse määramisel ja ajavõtul, ringide lugemisel, tõkete mahapanekul ja mujalgi.

Kui sportlase arvates ilmuvad tabloole tema tulemusele mittevastavad numbrid, tuleb kohe pöörduda ala peakohtuniku poole. Siingi oleks mõistlik korduvalt sõna „protest“ kasutada. Siis on asi ametlik.

Jooksutulemustes kahtlemise korral saab võistkonna esindaja enne kirjaliku protesti esitamist võistlusteabe keskuse vahendusel fotofinišipildiga tutvuda.

Vale tõkkevahe või -kõrguse korral on kasulik, kui vähegi võimalik, üritada distants siiski lõpetada.

Üksinda raja äärde jäädes võib juhtuda, et kordusjooksu ei peetagi ja teid märgitakse lihtsalt katkestajaks. Sama kehtib ka vale ringilugemise puhul. Kui kohtunikud teile alles distantsi lõppedes viimasele ringile mineku kella helistavad, tuleb katsuda lisaring kuidagi ära joosta. Kui aga teie arvates ring vähem joosti, oleks hea see, kohtunike meelest üleliigne, ring siiski läbida.

Katseks valmistumise aeg. Soorituse katkestamine

Kõigil aladel on katse sooritamiseks aega ainult 1 minut.

Aeg hakkab jooksma hetkest, mil võistleja number ja nimi tabloole ilmuvad. 15 sekundit enne aja lõppu peavad kohtunikud tõstma kollase lipu.

Kui võistleja on alustanud hoojooksu või liikumist ringis, lubatakse katse lõpuni sooritada ka peale aja lõppemist.

Juhul kui võistleja peab ükskõik, millisel põhjusel sooritama kaks katset järjest, antakse teiseks katseks valmistumiseks aega 2 (teivashüppes 3) minutit. Kõrgushüppes antakse siis, kui võistlema on jäänud ainult 2 või 3 võistlejat igaühele katseks valmistumiseks 1,5 min, teivashüppes 2 minutit.

Kui võistlema on jäänud ainult üks võistleja, antakse kõrgushüppes valmistumisaega 3 min ja teivashüppes 5 minutit.

Mitmevõistluses ühe võistleja korral kõrgushüppes ainult 2 min ja teivashüppes 3 min. Kui ala ükskõik mis põhjusel katseks valmistumise aja kestel peatatakse (nt stardi või autasustamise ajaks) või muutub võistluspaik kasutuskõlbmatuks (nt puhub tuul kõrgushüppe lati maha) või takistab keegi võistlejat hoojooksul, algab katseks valmistumise aeg siis, kui võistelda taas võimalik on, otsast peale.

Juhul, kui katseks valmistumise aeg ainult peatatakse või ettenähtust lühem aeg tabloom jooksma lastakse, tuleb kohe ala peakohtuniku poole pöörduda.

Peale katseks valmistumise aja lõppu ja kohtuniku punast lippu on palju keerulisem oma õigust välja nõuda.

Võistleja tohib katse sooritamise pooleli jätta ja uuesti alustada kuipalju kordi tahes, kuid katseks valmistumise aega seetõttu ei pikendata. Katseks valmistumise aega ei pikendata ka arstiabi saamise tõttu. Soorituse katkestamisel ei tohi kõrgus- ja teivashüppes null-joonele või üle selle astuda ja heitealadel võistlusvahendit maha visata või pillata.

Start

Juhtunud on nii, et start on praegusel hetkel koht, kus suhteliselt ebaloogilisi võistlusmäärusi ülivabalt tõlgendatakse ja sportlasi ebaõiglase rangusega karistatakse. Teatavasti karistatakse iga valestartijat kohese diskvalifitseerimisega (punane/must kaart). Andeks antakse ainult iga jooksu esimene vargus mitmevõistluses (kollane/must kaart).

Võistlusmääruste kohaselt kvalifitseerub valestardiks ainult jooksja täiesti määrustepärane, kuid enneaegne lähe. Kõikvõimalikud kõigutamised, nõksutamised, käskluste täitmisega viivitamisega jms loetakse käitumisveaks stardis ja karistatakse sarnaselt ebasportliku käitumisega, st esimesel korral hoiatusega (kollane kaart) ja teisel korral diskvalifitseerimisega võistluste lõpuni (punane kaart).

Kui mõne võistleja eeltoodud käitumisviga põhjustab teise võistleja valelähte, tuleks võistlusmääruste kohaselt karistada teda, mitte valelähte tegijat. Paraku on starteritel lihtsam ja kindlam lähtuda valelähteandurite näitustest ja määrata valelähe võistlejale, kelle reaktsiooniga oli lubatust lühem.

Järgmine probleem on nn kõrvalise häirimisega. Mõnel pool püütakse stardihetkeks staadionil või hallis vaikus tekitada, peatatakse teised alad ja hoiatatakse publikut, teisel aga võidakse starte anda ka publiku lärmi ja isegi informaatori jutu taustal. Võistlusmäärused annavad starteritele küll õiguse jooksjad sellisel juhul nii valelähte kui ka käitumisvea eest karistamata jätta (roheline kaart), kuid võistluste ajakava venitamise vältimiseks seda sageli ei tehta ja „väänatakse“ karistused ikkagi ära.

Igal juhul peaks iga võistleja, kes tunneb, et teda on ebaõiglaselt karistatud, starterite otsuse stardi peakohtuniku ees koheselt protestima. Selleks tuleb juba varem välja uurida, kus säärane ametimees asetseb. Protesteerides tuleb täpselt selgitada, millega te rahul pole.

Võimalusi on kaks: teie valelähe või käitumisviga oli tingitud kõrvalisest häirimisest või valelähe teiste võistlejate käitumisvigadest. Kuigi valelähteandurite kasutamisel on võimalus protestialusena jooksma pääsemiseks väga väike, tasuks ikkagi proovida!

Võimalikud viperused jooksu ajal

Jooksumaa lühendamise keelatud. Võistleja diskvalifitseeritakse ka üheainsa astumise eest endast vasakule jäävale rajajoonele, kui see juhtub raja kurviosal.

Tavaliselt ei tee kohtunikud diskvalifitseerimisotsust enne video ülevaatamist, mistõttu protestida säärast diskvalifitseerimist, välja arvatud juhud, kus jooksjad olid tihedas grupis ja üksteisega kehalises kontaktis, on kaunis mõttetu.

Sirgel rajalõigul võib oma rajalt kõrvale kalduda, kui seetõttu ei astuta ette kõrvalrajal jooksjale. Mõõdujale, ka ringiga sissetegijale rada vabastama ei pea, kuigi ringiga sissesaamisel on seda viisakas teha. Kaasvõistlejast seestpoolt möödumiseks ei tohi ka sirdel rajalõigul rajaäärisele või üle selle astuda. Tagant tulijat võib oma trajektooriga blokeerida, st talle mitte teed anda, kuid ei tohi tema möödumiskatseid pideva trajektoori muutmise takistada.

Kurvis võib rajaäärisele või sellest sissepoole sattuda ainult kukkumise või tõukamise tõttu ning kukkunud kaasvõistlejale peale astumise vältimiseks. Ka sellisel juhul ei karistata võistlejat ainult siis, kui ta juba järgmisel sammul rajale tagasi astub. Kui rajal vaba ruumi pole, tuleb kaasvõistlejad mööda lasta, mitte joosta rajaäärisest seespool nende kõrval.

Kaasvõistlejate süül kannatanud võistlejad viiakse harilikult täiendavalt edasi järgmisse vooru. Kuid harva tehakse seda nõ automaatselt. Igal juhul tuleb esitada kirjalik protest. Võimalused järgmisesse vooru edasiviimiseks on alati suuremad, kui kukkunud võistleja suudab jooksu lõpetada.

Ületada tuleb oma tõkkeid. Jalga üle kõrvalasuvate tõkete viia, veel vähem neid riivata, ei tohi. Säärase vea eest karistamise (diskvalifitseerimise) puhul tuleb kindlasti protest esitada, sest kõnealust rikkumist on ka videokordusest väga raske tuvastada. Kuna see, kas tõkke maha ajamine oli tahtlik või tahtmatu, on kohtunike otsustada ja tõkke käega puudutamine pole enam oluline, tuleks protest esitada ka juhul, kui võistlejat tõkke tahtlikus mahalükkamises süüdistatakse.

Tõkke- ja teatejooksudes tasuks võistkonnavõistlustel meeles pidada, et ka viimase koha eest saab väärtuslikke punkte, katkestamise puhul aga - ei midagi. Nii võib tõkkele lootusetult sisse jooksnud võistleja taganeda ja uue hooga tõkke ületada ning jooksu lõpetada. Ka vahetuse „pikaks“ lasknud teatejooksjad tohivad vahetusalasse tagasi minna, seal pulga üle anda ja saavad jooksu lõpetada. Pulga pillamisel ollakse esikoha konkurentsi silmselt väljas. Seetõttu ei tasu konkurente takistades sellele uisapäisa järele tormata ja diskvalifitseerimisega riskida. Kui pulk kukub maha üleandmise hetkel, peab selle üles võtma üleandja, mitte vastuvõtja. Jooksmist tuleb jätkata kohast, kus pulk maha kukkus, mitte sealt kuhu see kukkus. Võidurõõmu väljendamiseks pulka õhku visata pole keelatud, kuid seda ei tohi teha enne finišijoone ületamist.

Põhivõistlusele ja finaali pääsemise kord väljakualadel

Kvalifikatsioonivõistlustelt põhivõistlusele saavad kõik kvalifikatsiooninormi täitjad. Juhul, kui neid on vähem kui 12 pääsevad põhivõistlustele ka parimad normi mittetäitjad. Põhivõistlusel on kõigil võistlejatel 3 katset ning 8-l paremal veel kolm (finaal)katset.

Juhul kui viimasele edasipääsu kohale pretendeerib võrdse parima tulemusega mitu võistlejat, määratakse edasipääseja paremuselt teise, vajadusel kolmanda katse tulemuste põhjal. Kui ka nii pole kellegi paremust määrata võimalik, pääsevad edasi kõik võrdset tulemust omavad võistlejad.

Kvalifikatsioonivõistlustel ei lubata peale kvalifikatsiooninormi täitmist rohkem katseid sooritada. Kõrgus- ja teivashüppes lõpetatakse kvalifikatsioonivõistlus

kvalifikatsiooninormi tähistaval kõrgusel. Kõik selle ületajad pääsevad lõppvõistlusele. Kui normitäitjaid on vähem kui 12, pääsevad lõppvõistlusele ka parimad normi mittetäitjad. Ala peakohtuniku otsusel võidakse võistlus juba enne kvalifikatsiooninormini jõudmist katkestada. Sel juhul pääsevad lõppvõistlusele kõik selle kõrguse ületajad, millise järel võistlus katkestati. Kui neid on vähem kui 12, pääsevad lõppvõistlusele ka parimad viimase kõrguse mitteületajad. Kvalifikatsiooninormi täitjad tähistatakse protokollis Q-ga ja normi täitmata edasi pääsenud q-ga. Maavõistlustel antakse kõigile võistlejatele igal juhul võrdne arv katseid, harilikult 4 või 6.

Jooksudest edasipääsemise kord

Kuni 400 m pikkustes jooksudes jaotatakse võistlejad eeljooksudesse hooaja edetabeli alusel. Eeljooksudes loositakse kõik rajad kõigi selles jooksus osalejate vahel. Eeljooksust poolfinaali ja poolfinaalist finaali peab pääsema igast jooksust vähemalt kaks, soovitatavalt kolm esimest. Ülejäänud edasipääsukohad täidetakse kõigi jooksude kokkuvõttes kiiremate võistlejatega. Kohtadega edasi pääsenud jooksjad tähistatakse protokollis Q-ga, aegadega edasi pääsenud q-ga. Edasipääsu tingimused esitatakse valemi kujul. Nt $3Q+2q$ tähendab, et edasi pääseb igast jooksust 3 esimest ja neile lisaks 2 kiiremat kõigi jooksude kokkuvõttes.

Järgmise ringi jooksude koostamiseks koostatakse reitingutabel, kus kõrgeimale kohale asetatakse kiireim oma jooksu võitja, siis paremuselt teine oma jooksu võitja jne, seejärel samamoodi oma jooksu teiseks ja kolmandaks jäänud võistlejad. Viimastena paigutatakse tabelisse aegadega edasipääsenud jooksjad. Seejärel jaotatakse võistlejad „siksak“ meetodil jooksudesse. Nt 3 jooksu puhul 1-2-3-3-2-1-1-2-3-3-2-1-jne. Igas jooksus loositakse 4 esimest radadele 3,4,5 ja 6; 2 järgmist radadele 7 ja 8 ning 2 viimast radadele 1 ja 2. Kui staadionil on 9 rada, siis esimest rada ei kasutata ja kogu jaotus nihkub ühe raja võrra edasi. Kõige lõpuks loositakse jooksude toimumise järjekord. Kogu protseduuri viivad läbi tehnilised delegaadid, kellel on õigus vahetada samasse loosigruppi kuuluvaid võistlejaid omavahel, eesmärgiga vältida ühe riigi jooksjate ja/või antud ala suursoosikute sattumist ühte jooksu juba enne finaali. Kuna loosimise läbiviimise korda võistlusmäärused ei kirjelda ja võistkondade esindajaid loosimise juurde ei kutsuta, pole võimalik saadud rada, kui see kuulub õigesse loosigruppi, vaidlustada. Kui viimasele edasipääsukohale pretendeerib võrdsete aegadega mitu võistlejat, võetakse võimalusel kasutusele 9-s rada. Kui seda pole, saab edasi võistleja, kelle aeg on tuhandiksekundeid arvesse võttes parem, kui ka tuhandikud on võrdsed, tõmmatakse edasipääseja selgitamiseks loosi.

Alates 800 m jooksudest jaotatakse võistlejad jooksudesse „siksak“ meetodiga hooaja edetabeli alusel, kuhu iga vooru järel viiakse sisse osavõtjate poolt eelmises voorus tehtud parandused.

Suulised protestid

Võistlejal on õigus ala vanemkohtuniku või starteri iga otsuse peale ala peakohtunikule suuline protest esitada. Protest tuleb esitada kohe, mistõttu oleks hea juba eelnevalt välja uurida, milline see asjamees välja näeb (kannab käesidet kirjaga „Referee“) ja kus ta armastab paikneda. Eriti keeruline võib olla tema leidmine stardis. Protestimisel tuleb igal juhul ja soovitatavalt mitu korda kasutada sõna „protest“.

Sellega välistate võimaluse, et teie avaldust protestiks ei peetagi.

Protestida võib ja tasub üleastumisi, ringi äärise riivamist, katse ebaõnnestunuks lugemist tuule tõttu alla kukkunud lati puhul, valelähed jm. Kaugus- ja kolmikhüppes on võistlejal üleastutuks loetud katse korral õigus nõuda üleastumisjälgjega indikaatorliistu ettenäitamist. Seda tuleb teha viivitamatult peale maandumiskastist äratulekut. Kui indikaatorliistul võistleja arvates jälge pole, võib nõuda uut katset, sest maandumisjälg on selleks ajaks juba silutud.

Väljakualadel on ala peakohtunikul õigus, kuid mitte kohustus, protestitud katse tulemus ära mõõta ja protokollida.

Jooksualadel on stardi peakohtunikul õigus, kuid mitte kohustus, lubada valelähete teinud sportlane protesti alusena jooksma. Üldjuhul ei tehta seda siis, kui kasutusel on valeläheteandurid.

Protesti lahendamisel võistleja kasuks muutuvad protestitud (protesti all joostud) tulemused ametlikeks, vastasel korral need tühistatakse.

Kirjalikud protestid ja apellatsioonid

Nende esitamine on võistkonna esindaja ülesanne. Kirjalikke proteste saab esitada võistlustulemuste kohta 30 minuti jooksul peale nende ametlikku avaldamist. Apellatsioone esitatakse võistleja kahjuks tehtud ala peakohtunike otsuste ülevaatamiseks 30 minuti jooksul peale selle otsuse ametlikult teatavaks tegemist. Protestide lahendamisel ja apellatsioonide läbivaatamisel kasutatakse kõigi asjasse puutuvate isikute selgitusi ja kõiki kättesaadavaid videomaterjale (viimane ei kehti käimisstiili käsitlevate protestide ja apellatsioonide puhul). Ala peakohtuniku otsust muudetakse ainult siis, kui esitatakse ilmselged tõendid selle kohta, et ta eksis. Protestijad peavad tõestama, et kohtunikud eksisid, mitte kohtunikud, et neil õigus oli. Kirjalikus protestis peab alati täpselt kirjas olema, mille vastu protesteeritakse ja mida protestiga soovitakse saavutada.

Nt kukkus keskmaajooksja kaasvõistleja tõuklemise tõttu ja kaotas reaalse võimaluse edasipääsuks. Protest tuleb esitada meie võistlejat tõuganud jooksja tegevuse kohta. Taotleda tuleb meie võistleja edasiviimist järgmisse vooru.

Diskvalifitseerimine

On kahte liiki diskvalifitseerimisi - diskvalifitseerimised võistlusmääruste rikkumise eest ja diskvalifitseerimised ebasportliku käitumise ja/või käitumisvigade eest. Esimesel juhul kaotab võistleja võimaluse mingil alal osalemiseks (nt valelähete) või tühistatakse tema sellel alal saavutatud tulemus (nt distantisi lühendamine või keelatud „vedamine“), kuid võistleja saab järgmistel aladel, kuhu ta üles antud on, võistelda või mitmevõistlust jätkata.

Teisel juhul eemaldatakse võistleja kuni võistluste lõpuni. Kui tegemist pole väga tõsise eksimusega, karistatakse võistlejat esmalt hoiatusega (kollane kaart) ja alles teise hoiatuse puhul diskvalifitseerimisega (punane kaart).

Tavaliselt eelneb esimesele hoiatusele veel suuline märkus. Väga tõsiste rikkumiste puhul, milleks võivad olla kaasvõistleja või kohtuniku löömine või löömisega ähvardamine, võistlusbaasi või kaasvõistlejate inventari ja varustuse tahtlik kahjustamine või varastamine jms (see nimekiri pole täielik ega lõplik), diskvalifitseeritakse võistleja eelneva hoiatusega.

Nõ tavarikkumised on võistluspaigast loata lahkumine, keelatud tegevus ja keelatud

esemete kasutamine võistluspaigas, treeneri viibimine võistluspaigas, aga ka ropendamine, ebakohane riietumine (sh ülakeha paljastamine) ning kahjuks ka kõik käitumisvead stardis (seegi nimekiri pole täielik ega lõplik). Ebasportliku käitumise tõttu diskvalifitseerimisel kustutatakse võistleja kõik tulemused selles võistlusjärgus, aladel, mis pole diskvalifitseerimise hetkeks lõppenud. Nt. kui kaugushüppaja diskvalifitseeritakse peale kuuendat katset, mil hüpata on jäänud veel ühel võistlejal, tühistatakse kõik tema kaugushüppe koos põhivõistluse tulemust, kuid kvalifikatsioonivõistluse tulemused jäävad kehtima.

Erandiks on ebasportlik käitumine miks-tsoonis ja autasustamisel, mispuhul kaasneb diskvalifitseerimisega tulemuste tühistamine ka peale võistlusala lõppu.

Õigus teha hoiatusi ja diskvalifitseerida on ainult ala peakohtunikel, nende puudumisel ala vanemkohtunikel, vanemstarteril (sündmused stardis) ja lõpukohtunike vanemal (sündmused rajal ja finišis).

Ja veelkord: käitumisvead stardis loetakse võrdväärseteks hoiatustega ebasportliku käitumise eest!

Miks-tsoon (*Mix-zone*) ja autasustamine

Miks-tsoon on ala, kus võistlejad kohe peale võistluspaigast lahkumist läbivad ajakirjanike „kadalipu“. Sobimatu käitumine ajakirjanikega suhtlemisel, eriti kaasvõistlejaid, korraldajaid, kohtunikke või ajakirjanikke solvavad ja süüdistavad ütlused, loetakse ebasportlikuks käitumiseks, mida võidakse karistada diskvalifitseerimise ja tulemuste tühistamisega.

Ebasportlikuks käitumiseks võidakse pidada ning diskvalifitseerimise ja tulemuste tühistamisega karistada ka autasustamisele etteteatamata ja mõjuva põhjuseta ilmumata jätmist.

Keelatud ja karistatav on ka oma usuliste, poliitiliste, sooliste, rassiliste, üldiselt maailmavaateliste, seisukohtade demonstratiivne väljendamine miks-tsoonis ja autasustamisel.

Isiklikud võistlusvahendid

Isiklike kuule, kettaid, vasaraid ja odasid võetakse võistlustel kasutamiseks vastu ainult kehtestatud korra kohaselt. Vastuvõtmise korral jäävad need kõigi võistlejate käsutusse kuni viimase võistlusvooru lõpuni.

Vahendite vastu võtmine ja tagastamine käib tavaliselt võistlusteabe keskuse (*Technical Information Centre – TIC*) kaudu.

Juhul, kui isiklike võistlusvahendeid üldse vastu võetakse, tehakse seda järgmistel tingimustel:

- 1) vahendi mark peab olema selgelt tuvastatav,
- 2) sama marki vahendit ei tohi olla korraldajate vahendite nimekirjas,
- 3) vahendil peab olema kehtiv IAAF-i sertifikaat.

Kontrollitakse vahendi gabariite, kaalu, raskuskeskme asukohta, pinna siledust, liikuvate osade olemasolu jpm.

Vähimagi kahtluse korral võistlusmäärustele vastavuses vahendit võistlustel kasutada ei lubata. Seejuures ei pea kontrollimise eest vastutav peakohtuniku asetäitja (*Technical Manager*) oma otsust kellelegi selgitama ega põhjendama.

Teibad, ükskõik, kes ja kuidas need staadionile toimetas, peavad hiljemalt kolm tundi enne võistlusala algust olema staadionil või hallis selleks korraldajate poolt ette

nähtud kohas ja varustatud võistleja nime ning riigi tähisega. Teibad toimetavad võistluspaika ja sealt ära kohtunikud.

Võistlusmääruste viimased muudatused

Järgnevalt mõned viimasel ajal kehtima hakanud võistlusmääruste muudatused:

- teivashüppajal on nüüd lubatud kindaid kanda;
- talki või magneesiumi tohib hõõruda ka kätele, kaelale ja lõuale, mitte ainult võistlusvahendile;
- võistlusjuhendiga võidakse kehtestada kord, et teatud tingimuste täitmisel pääseb osa võistlejaid väljakualadel otse põhivõistlustele ja jooksualadel poolfinaali või finaali;
- kaugus- ja kolmikhüppes loetakse maandumisjäljeks ükskõik, millisest võistlejaga äratõukel kaasas olnud asjast või esemest (nt patsist või taskust kukkunud taskurätikust) tekkinud jälg;
- käitumisveaks stardis võidakse lugeda ka juuste langemine stardijoonele või üle selle võistleja „valmis” asendisse tõusmisel;
- määrustevastane on jalatsipaelte puutumine vastu odaviske äraviskekaart või tõuke- ja heiteringi äärist;
- ebaselge on suhtumine katse ajal kaotatud esemetesse heitealadel, hea tahtmise korral saab ka soorituse ajal peast kukkunud mütsi tõttu katse ebaõnnestunuks lugeda.

Toredat, edukat ja tarka võistlemist!

Peeter Randaru